

УДК 811.14'06:[378.4:811(477.83-25)

НЕОЕЛЛІНІСТИКА НА ФАКУЛЬТЕТІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Ліна ГЛУЩЕНКО

Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра класичної філології

Розглянуто історію становлення новогрецьких студій на факультеті іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка. Окреслено основні напрямки діяльності кафедри класичної філології та Центру грецької мови та культури імені Арсенія Елассонського на ниві неоелліністики.

Ключові слова: вивчення новогрецької мови, Центр грецької мови і культури імені Арсенія Елассонського, співпраця з грецькими університетами.

Із 350-річчям Львівського національного університету імені Івана Франка збіглося двадцятиріччя викладання новогрецької мови. Вивчення цієї мови було введено у навчальну програму відділу класичної філології університету в 1991 р., після того, як Україна стала незалежною державою. До цього часу новогрецьку мову студенти вивчали на відділах класичної філології Радянського Союзу тільки у Московському, Ленінградському та Тбіліському університетах. У Київському університеті неоелліністів з дипломами вчителів новогрецької мови з 1958 р. готували на російському та українському відділеннях філологічного факультету. На відділенні класичної філології у Київському університеті новогрецьку мову почали вивчати з 1993 р.¹

На факультеті іноземних мов Львівського університету з 1991 р. по 1995 р. заняття проводила учениця відомої елліністки, кандидата філологічних наук, доцента Київського університету Тетяни Миколаївни Чернишової – О. В. Терезова, яка нині працює в посольстві Греції у Києві та продовжує в новому статусі надавати нам професійні консультації. До 2000 р. студенти вивчали грецьку мову протягом чотирьох семестрів (140 год.), з 2001 р. кількість годин збільшилась до 210, а з 2002 р. її вивчають упродовж п'яти семестрів (270 годин разом з коротким спецкурсом з новогрецької літератури). Відповідно, спочатку її записували у додатку до диплома як навчальну дисципліну, тепер вона входить у назву спеціальності “Латинська, старогрецька, грецька мова та антична література”. З 2001 р. грецьку мову почали викладати студентам романо-германської філології як третю іноземну мову (400 годин, кількість студентів – 10), згодом вона отримала статус факультативу. Вивчення грецької мови фіксували

¹ *Клименко Н.* Про вивчення новогрецької мови в Україні / Н. Клименко // Записки історико-філологічного товариства Андрія Білецького. Київ, 1997. Вип. I. С. 30.

у дипломі як третю спеціальність, а згодом – в окремому сертифікаті. У різні часи викладання забезпечували доцент Л. М. Глущенко, асистенти М. Т. Мокривська, А. О. Садовський, М. Г. Войціцька, Л. Я. Чеботар, а також відряджений Міністерством національної освіти та релігії учитель вищої категорії А. Зорбас. Усі викладачі мають вищу фахову освіту, викладають на факультеті іноземних мов та неодноразово підвищували кваліфікацію в університетах Греції.

У жовтні 2000 р. за підтримки ректора університету Івана Олександровича Вакарчука, декана факультету іноземних мов Володимира Трохимовича Сулима при кафедрі класичної філології було засновано Центр грецької мови та культури імені Арсенія Елассонського. Втілення цієї ідеї в життя стало можливим завдяки фінансовій та матеріально-технічній допомозі з боку Генерального Секретаріату в справах греків зарубіжжя Міністерства закордонних справ Греції, фонду Онасіса, а також посольства Греції в Україні та особисто Надзвичайного та Повноважного Посла Грецької Республіки в Україні п. Дімітріса Кондумаса.

Підґрунтям для створення Центру стали давні традиції вивчення давньогрецької мови на західних теренах України, зумовлені прагненням зберегти православну віру, існування у Львові численної грецької общини впродовж XVI–XVII ст. та в наш час, великої української діаспори у сучасній Греції, глибокі традиції в галузі класичної філології та перекладу з античних мов у Львівському університеті, поживлення економічних, політичних та культурних відносин між Грецією та Україною після набуття нею незалежності, прагнення до ближчого знайомства та взаємозбагачення культур наших народів.

Причиною для створення Центру стала також обмежена кількість годин вивчення новогрецької мови у програмі відділу класичної філології. Оскільки Центр названо на честь єпископа з Елассони Арсенія, який став першим ректором львівської “елліно-слов’янської школи” і під керівництвом якого 1591 р. було складено та видано першу в Україні греко-слов’янську граматику під назвою “Адельфотес”, природно, що основним напрямком діяльності Центр визначив вивчення грецької мови та координацію грецьких студій в університеті імені Івана Франка, університеті “Львівська політехніка” (військовий інститут), лінгвістичній гімназії, недільній школі при міській грецькій громаді, забезпечив належний рівень викладання в них грецької мови, комплектування бібліотеки та оснащення навчального процесу аудіовізуальною та оргтехнікою.

З 2003 року при Центрі на базі Інституту післядипломної освіти працюють дворівневі мовні курси: початковий рівень – два семестри, середній – чотири. Курси готують слухачів до складання випускних іспитів на ступінь бакалавра, спеціаліста і магістра, іспитів на Міжнародний сертифікат зі знання грецької мови, а також до участі у Всеукраїнській студентській олімпіаді з грецької мови, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з грецької мови та літератури, Всеукраїнському конкурсі художніх перекладів з грецької мови. Після закінчення курсів видають сертифікат.

З 2008 року при Центрі діє філіал Центру грецької мови (м. Салоніки) Міністерства національної освіти та релігії Греції для здавання іспитів на Міжнародний сертифікат рівня знань з грецької мови, який визнають у всьому світі і який є підтвердженням рівня володіння грецькою мовою (А, В, Г, D). У 2008 році сертифікат отримали вісім осіб (рівень А – сім, рівень Г – одна), 2009 р. – п'ять осіб (рівень В – три, рівень D – дві).

Серед інших напрямів діяльності було визначено розроблення нової для відділення класичної філології проблематики наукових досліджень, зокрема, пов'язаних з порівняльним вивченням давньогрецької та новогрецької мови, внутрішньомовним перекладом, сучасними методами викладання грецької мови як третьої іноземної. У цьому плані в Україні та Греції вийшло друком 22 публікації, серед яких статті, матеріали наукових конференцій, навчальна програма та методичні рекомендації до вивчення грецької мови як третьої іноземної для студентів II–IV-го курсів факультету іноземних мов². Викладачі та аспіранти кафедри взяли участь у восьми міжнародних наукових конференціях з питань неоееллістики. У 2000 р. студентка К. Паращак посіла I місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з грецької мови в групі “Грецька мова як навчальний предмет”. У 2010 та 2011 роках студенти С. Зубченко та О. Івашків вибороли I місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності “Грецька мова та література”.

Хоча перекладацька традиція з новогрецької мови на кафедрі ще не має таких значних здобутків, як з давньогрецької, однак зроблено перші кроки і в цьому напрямку. Зокрема, побачили світ вибрані поезії сучасних грецьких поетес Іріні Галану та Анни Келесіду³. Завершено переклад книги колишнього міністра культури Греції, всесвітньо відомої актриси та співачки Меліни Меркурі “Я народилась грекинею” (перекладачі доц. Л. М. Глущенко, ас. М. Т. Мокривська, асп. К. Д. Паращак). У книзі доцента Лильо І. “Нариси з історії грецької общини Львова XVI–XVII ст.” вперше в українському книговидавництві подано анотацію не лише англійською мовою, а й грецькою⁴. Цю традицію продовжено у бібліографічних покажчиках проф. Р. П. Зорівчак та Г. П. Кочура⁵. Саме Л. М. Глущенко як перекладач взяла участь у спільному проєкті факультету

² Глущенко Л. М. Робоча навчальна програма з грецької мови як третьої іноземної (для студентів факультету іноземних мов) / Л. М. Глущенко, М. Т. Мокривська. Львів: Вид-во ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. 29 с.

³ Келесіду А., Галану І. Оспівувати дочасне // Переклад з новогрецької / Журнал-газета “Коментар”. Київ. 2004, № 1. С. 7.

⁴ Резюме (грецькою мовою) // Лильо І. Нариси з історії грецької громади Львова XVI–XVII століть. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 2002. С. 144–146.

⁵ Резюме (грецькою мовою) // Р. Зорівчак. Бібліографічний покажчик. Львів: Наукова бібліотека. 2004. С. 359; резюме грецькою мовою // Григорій Кочур: Бібліогр. покажч.: У 2 ч. Ч. 2 / Уклад.: Г. Домбровська, З. Домбровська; Наук. ред., авт. передм. Р. Зорівчак; Редкол. Б. Якимович (голова) та ін. 2-е вид. доопрац. і допов. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. С. 748.

прикладної математики та інформатики Львівського та Афіньського університетів зі створення підручника комп'ютерної графіки⁶. Ми пишаємося, що переклад оповідання грецького письменника Костаса Тахціса “Решта”, який зробила студентка відділу англійської філології Н. Дубина – переможниця Всеукраїнського конкурсу художніх перекладів з грецької мови, надруковано 2008 р. в “Антології новогрецької літератури”⁷. Зазначимо, що наші студенти вибороли десять призових місць у п'яти перекладацьких конкурсах.

Центр розвиває міждисциплінарні зв'язки, зокрема з кафедрою перекладознавства та контрастивної лінгвістики імені Г. П. Кочура. Студенти, які вивчають грецьку мову, стали постійними учасниками літературних вечорів та телевізійних передач, присвячених перекладам з різних мов світу. Разом з кафедрою середніх віків та візантології історичного факультету Центр бере участь в організації днів культури, виставок, прийомі грецьких делегацій та відряджених з Греції науковців.

Тісну співпрацю налагоджено з вищими навчальними закладами, у яких вивчають новогрецьку мову. Це Київський національний університет імені Тараса Шевченка (кафедра неоелліністики), Маріупольський державний гуманітарний університет (факультет грецької філології), Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського. Окрім того Центр співпрацює з Грецькою общиною “Еллінес”, Західно-українським грецьким національно-культурним товариством імені К. Корніактоса та Благодійним фондом “Парфенон” у Львові.

Ще одним з напрямків нашої діяльності є організація навчання та наукового стажування студентів, аспірантів та викладачів в освітніх закладах та фундаціях Греції. Якщо ми починали з одного-двох місць у рік, то за 20 років ця цифра досягла 120. Почався справжній обмін студентів, бо шестеро студентів Салоніцького університету відвідали Львівський університет, щоб вивчати українську мову та для участі у міжнародній студентській науковій конференції. Це стало можливим завдяки угодам про співпрацю передусім з Національним афіньським університетом імені Каподістрії (договір з 2002 р.), Салоніцьким університетом імені Аристотеля (договір з 1999 р.). Після того, як в Афіньському університеті було створено кафедру слов'янських мов, Центр забезпечив її навчальними програмами та частково підручниками. Не залишається поза увагою і діяльність української недільної школи в Афінах.

Крім того ми підтримуємо контакти з Міністерством закордонних справ Греції (відділ греків зарубіжжя), Міністерством національної освіти та релігії Греції, Міністерством культури Греції (відділ міжнародних освітніх зв'язків), Програмою

⁶ Коссак О. Комп'ютерна графіка : навч. посібник : [для студ. вищ. навч. закл.] / О. Коссак, М. Мітрулі, Н. Челаκος ; пер. з грецької Л. М. Глуценко. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 204 с.

⁷ Тахціс Костас. Решта; пер. з новогр. Н. Дубина // Новогрецька література. Антологія. К.: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2008. С. 296–299.

“Ясон” Салоніцького університету (керівник – проф. І. Казазіс), Філіалом Грецького фонду культури в Одесі, з Українською секцією Міжнародного товариства друзів Н. Казандзакіса, Посольством Греції в Україні, Посольством України в Греції, що дало змогу укомплектувати Центр бібліотекою навчальної, художньої та енциклопедично-довідкової літератури, мультимедійною та аудіовізуальною технікою.

Львівський університет, діяльність кафедри та Центру у галузі неоелліністики викликають неабиякий інтерес у грецьких офіційних осіб та наших колег. Починаючи з 1999р. відбулось понад 20 візитів з боку Греції. Зокрема, університет відвідали: Посол Греції в Україні п. Д. Кондумас (2000), п. Х. Дімітріу (2006, 2008), п. Г. Георгундзос (2013); Перший Радник Посла Греції в Україні п. І. Фотопулос (2007); професори Афіньського університету Ф. Дімітракопулос (1999 р.) та Г. Калогеропулос (2006, 2007); координатор грецьких студій в країнах Східної та Центральної Європи п. П. Коціоніс (2002) та п. П. Капідіс (2010 р.); керівництво Програми “Ясон” Салоніцького університету в особі професорів І. Казазіса, А. Ксантопулу, наукового секретаря Д. Фотіадіса (2003); професори Салоніцького університету імені Аристотеля В. Мітропулу, Н. Папагеоргіу (2006, 2008), Е. Іконому (2010); директор Одеської філії Грецького фонду культури С. Парадіссопулос та викладач новогрецької мови Н. Подковироф (2002 р.); журналіст першого державного каналу грецького телебачення Ст. Еллініадіс (2001) з циклом лекцій з історії розвитку грецької народної пісні та танцю ХХ ст.; представник Програми “Tempus Tacis” п. Г. Павлідіс (2001). Неоелліністичні студії у Львівському університеті висвітлено в 11 публікаціях, у тім числі трьох у Греції.

Центр також поширює грецьку культуру на теренах Львівщини, беручи участь у культурно-мистецьких заходах, які проводять в університеті, у Львові та Львівській області, серед яких: “Дні грецької культури у Львові” (2002, 2010), виставка “Музика в класичній Греції” (разом з Одеською філією грецького фонду культури), святкування національних свят Греції разом з грецькою громадою Львова, відзначення Європейського року мов (2001); міські фестивалі національних культур; у рамках святкування Днів Європи – Дні Греції у Новому Роздолі (2007) та Золочеві (2008), вечір пам’яті всевітньовідомої грецької співачки Марії Каллас (2007), вечір грецької музики, присвячений 85-річчю від дня народження Мікіса Теодоракіса (2011). Незабутні враження залишив приїзд до Львова грецького актора Янніса Симонідіса, у виконанні якого студенти та викладачі мали змогу побачити моновиставу за твором Платона “Апологія Сократа”, яка прозвучала грецькою та англійською мовами в стінах університету (2012).

Зроблено немало, але в планах кафедри та Центру систематична робота над удосконаленням методики викладання новогрецької мови та підвищенням рівня знань студентів, створення навчальних посібників з новогрецької літератури та лінгвокраїнознавства, розвиток нових форм співпраці з Грецією, залучення до

співпраці інших грецьких університетів, публікація перекладу книги М. Меркурі “Я народилась грекинею”. Неоеліністичні студії у Львові є свідченням усвідомлення історичного значення грецької культури у Львові, яка разом з грецькою мовою, що струменіє від Гомерівського слова, висловила всю мудрість античності та заклала підвалини всім наукам і залишається невід’ємною частиною українського культурного простору.

NHE NEW-YELLENISTIC STUDIES AT THE FACULTY OF FOREIGN LANGUAGES : CURRENT STATE AND THE PERSPECTIVES OF DEVELOPMENT

Lina HLUSHCHENKO

The Ivan Franko National University of Lviv,
the Chair of Classical Philology

The New-Hellenistic Studies shaping at the faculty of foreign languages, the Ivan Franko National University of Lviv, is discussed. The main activities of Classical Philology Department and the Arseniy Elasonskyi Greek Language Centre in the sphere of New-Hellenistic Studies are outlined.

Key words: the New-Greek language learning, the Arseniy Elasonskyi Greek Language Centre, cooperation with Greek universities.

НЕОЭЛЛИНИСТИКА НА ФАКУЛЬТЕТЕ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ

Лина ГЛУЩЕНКО

Львовский национальный университет имени Ивана Франко,
кафедра классической филологии

Рассмотрено историю становления новогреческих студий во Львовском национальном университете имени Ивана Франко. Обозначены основные направления деятельности кафедры классической филологии и Центра греческого языка и культуры имени Арсения Элассонского на ниве неоэллинистики.

Ключевые слова: изучение новогреческого языка, Центр греческого языка и культуры имени Арсения Элассонского, сотрудничество с греческими университетами.